

Висновки. Таким чином, досягнення певного рівня студентом можливе лише за умов відповідного рівня організації навчального процесу на базі автоматизованих навчальних систем, призначеного, як для індивідуального, так і групового навчання.

Література:

1. Боднар Світлана Вікторівна. Методика використання мовних і немовних засобів комунікацій в процесі навчання англійської мови: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.02 / Південноукраїнський держ. педагогічний ун-т ім. К.Д.Ушинського. – О., 1996. – 24 с.
2. Використання всесвітньої мережі Інтернет та інформаційних комп'ютерних технологій на уроках англійської мови / Управління освіти і науки Чернівецької облдержадміністрації; Чернівецький обласний ін-т післядипломної педагогічної освіти / С. М. Куриш (підгот.). – Чернівці, 2000. – 76 с.
3. Поляков О. Г. Цели профильно-ориентированного обучения иностранному языку в вузе: опыт формулирования //Иностранные языки в школе : Научно-методический журнал. – 2008. – С. 2-8
4. Черешнева Е. В. Применение интерактивной мультимедийной программы "English discoveries" на уроках английского языка // Иностранные языки в школе : Научно-методический журнал. – 2008. – N 1. – С. 58-62.

Статья посвящена воспитательной и развивающей роли информативных и коммуникативных технологий обучения иностранному языку в неязыковых вузах. Авторы дают теоретическое обоснование эффективности использования компьютерных технологий.

The article deals with the importance of high tech facilities usage in the process of learning foreign languages for specific purposes. The authors give the theoretical grounds of the efficacious using of computerized training aids.

УДК 37.013

Ніколаєску І. О.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕПІДГОТОВКИ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

У статті розкривається питання організації та здійснення навчання на курсах підвищення кваліфікації. На прикладі навчання соціальних педагогів охарактеризовано найбільш уживані інтерактивні методи навчання, що сприяють розвитку професійної компетентності спеціаліста.

Постановка проблеми. Одним із головних пріоритетів післядипломної освіти є розвиток творчої особистості соціального педагога, яка здатна розвиватися, самоудосконалюватися, самореалізовуватися в подальшій професійній діяльності. Оскільки соціальна педагогіка як наука проходить власний період становлення та розвитку, а соціальний педагог вибудовує особистісно-професійну траєкторію діяльності, саме курси підвищення кваліфікації мають сприяти поетапному розвитку знань, умінь та навичок спеціаліста соціальної сфери. Тому післядипломна освіта має будуватися на особистісно орієнтованому навчанні та на поліпшенні якості підготовки соціального педагога. Це, у свою чергу, спонукає до пошуку організаційних форм і методів навчання, адекватних завданням освіти дорослих.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У різних країнах світу вже накопичено й проаналізовано певний досвід практичної організації навчання дорослих студентів у процесі професійної перепідготовки, сформовано запас емпіричних даних, спостережень над психолого-педагогічними особливостями тих, хто навчається. В Україні науковий інтерес викликають студії, присвячені теоретико-методичним засадам навчання

дорослих (С.Архипова, А.Гордон, С.Змійов, В.Пуцов, Е.Торндайк), психологічним аспектам професійної підготовки і післядипломної освіти педагогічних кадрів (В.Семиченко), шляхам удосконалення роботи системи підвищення кваліфікації педагогічних кадрів (Н.Білик, Л.Даниленко, Л.Набока, В.Олійник, Н.Протасова, М.Скрипник та ін.) .

Відповіді на питання підготовки і професійного становлення соціальних педагогів та соціальних працівників знаходимо в працях учених-педагогів В.Алексеевої, С.Архипової, А.Капської, І.Козубовської, Л.Лохвицької, Л.Міщик, В.Поліщук, В.Сластьоніна, С.Чистякової, Н.Шмельової та ін.

Особливо вагомими в дослідженні проблем післядипломної освіти педагогів є праці з андрагогіки (Л.Анциферова, С.Архипова, С.Вершловський, В.Гаргай, А.Даринський, С.Змієв, та ін.), акмеології (О.Деркач, Л.Орбан, Л.Шиян), наукові напрацювання з питань гуманізації освіти, особистісної орієнтації навчання (Г.Бермус, М.Берулавін, К.Бондаревська, М.Кларин, М.Красовицький, К.Товстонога та ін.).

Формулювання цілей статті. Але поза увагою дослідників залишається питання застосування окремих інтерактивних форм і методів навчання соціальних педагогів, які проходять курси підвищення кваліфікації. Основна мета статті полягає у визначенні методів, які доцільно використовувати під час навчання соціальних педагогів у системі післядипломної освіти.

Виклад основного матеріалу. Особливість навчання дорослих полягає в тому, що при обмеженості часу в навчанні викладачі не тільки пропонують теоретичний матеріал, а й пов'язують теорію і практику з досвідом дорослих, визнають цінність цього досвіду. Таким чином, можемо зазначити про застосування в системі післядипломної освіти емпіричного процесу навчання, тобто навчання через досвід.

Емпіричний процес навчання припускає рішучу відмову розглядати тих, хто навчається, як об'єкт і розглядає їх, як повноправних учасників процесу навчання. Значно посилюється й роль викладача, основним завданням якого є зміна в ставленні учнів до проблеми, щоб вони й надалі могли самостійно організовувати та контролювати самонавчання. Викладач і дорослі учні в даному випадку виступають партнерами, які впливають один на одного й виконують відведені їм ролі. Ми погоджуємося з думкою А.Зубка в тому, що саме діалогізація навчального процесу в системі підвищення кваліфікації є важливою умовою підвищення дієвості навчання фахівців, оскільки передбачає партнерство викладача і слухача, їх співтворчість у навчальному процесі, зміну позицій [2, с.98].

Навчання в системі післядипломної освіти має й інші особливості. Це динамічний і мобільний процес, який вимагає пошуку й застосування ефективних методів для забезпечення високої якості навчання педагогів, адже слухачі мають засвоїти значний обсяг інформації за достатньо короткий термін, виробити нові вміння і навички професійної діяльності. Виявлення наявного рівня знань слухачів дає можливість визначити форми і методи роботи з ними. Освітня діяльність на курсах підвищення кваліфікації має бути орієнтована на кінцевий результат, оскільки дорослий навчається з метою вирішення певних життєвих і професійних проблем і досягнення конкретних цілей.

Розповсюджена форма навчання в системі післядипломної освіти – **інтерактивні методи післядипломного навчання** – це система способів діалогічної взаємодії суб'єктів післядипломного навчання (учіння), спрямованих на осмислення діалогу, його “інтер” – “інтра” – “мета” – суб'єктні плани [4, с.117]. Тобто інтерактивні методи післядипломного навчання можна розглядати як систему суб'єкт-суб'єктних відносин, основою якої є освоєння педагогом методів, засобів навчання, теорії їх використання для реалізації місії освіти, представленої в навчальних цілях предмета.

Поряд із загальнонавчаними методами навчання (лекції, семінари) пріоритетними і найбільш поширеними на курсах підвищення кваліфікації є дискусії, “мозкові штурми”, ігри, моделювання поведінкових ситуацій, соціально-психологічні тренінги, що

забезпечують своєрідну базову модель, до якої “добудовуються” майбутні перспективи особистісного розвитку і подальшого професійного вдосконалення соціальних педагогів. Саме в інтерактивному процесі відбувається не просто засвоєння певного обсягу інформації на заздальгідь обрану тему, а розгортається “саме життя”, де учасники “проживають” конкретну подію, сплановану, структуровану, концентровану.

На початку визначення форм і методів навчання спеціалістів соціальної сфери в системі післядипломної освіти зазначимо, що соціальні педагоги, які проходять курси підвищення кваліфікації, мають неоднорідний як віковий, так і фаховий склад. Переважна більшість слухачів курсів – соціальних педагогів, мають віковий діапазон від 35 до 45 років, тобто такий, що характеризується нахилом до навчально-професійної діяльності, самостійності, ініціативності [3]. Більшість соціальних педагогів (понад 50%) мають вищу освіту, з них фахову – лише 10%, здобувають освіту за спеціальністю “Соціальна педагогіка” – 5%. Таким чином, можемо констатувати той факт, що на сьогодні соціальні педагоги мають суттєвий професійно-особистісний досвід, який превалює над знанневим, фаховим. Тому курси з підвищення кваліфікації спрямовані як на подолання прогалів у когнітивному напрямі фахового характеру, так і на підвищення практичної діяльності.

Оскільки навчання соціальних педагогів на курсах з підвищення кваліфікації базується переважно на їх професійно-практичному досвіді, особливо актуальними є проведення тренінгових вправ. Завдяки використанню такого активного методу навчання соціальні педагоги мають можливість навчитися прогнозувати розвиток міжсуб’єктних відносин, розуміти ситуацію, партнера, співвідносити предмет розмови, стиль мовлення, критично ставитися до власних професійно-особистісних орієнтацій.

Викладачами курсів приділяється значна увага завданням, які створюють умови, близькі до практичної діяльності соціального педагога. Серед них – вправи-ситуації, що передбачають аналіз конкретної ситуації та моделювання типових ситуацій професійного спілкування. Аналіз конкретних ситуацій, особливо конфліктних, дозволяє з’ясувати причини виникнення проблем, відшукати шляхи їх розв’язання, проаналізувати власний досвід і вивчити досвід інших. На думку соціальних педагогів, найпоширенішими є ситуації, які стосуються безпосередньо спілкування з дітьми, які проживають у кризових сім’ях, дітьми-сиротами, девіантними підлітками. Тому застосування таких вправ дозволяє соціальному педагогу проаналізувати власні дії, усвідомити правильність обрання методів та правил переконливого спілкування, застосування етичних норм під час суб’єктної взаємодії.

Ефективними методами розвитку практичних умінь і навичок самоорганізації соціальних педагогів, виявлення їх прихованих можливостей та апробації нових форм групової взаємодії є моделююча гра, у якій акцент робиться на виконанні дій, а не на їх змістовій сутності, та метод рольової гри – спонтанного розігрування ситуацій професійної взаємодії, який дозволяє простежити виконання соціальними педагогами певної професійної ролі. У рольових іграх (наприклад, “Перша зустріч з дитиною”, “Інтерв’ю”, “Конфліктна ситуація з батьками”) перед соціальними педагогами ставились завдання, вирішувались проблеми, виконувались ролі не лише фахівця соціальної сфери, а й клієнта, керівника закладу, колег, батьків тощо. Кожна з цих ролей визначала соціально значущу поведінку суб’єкта, була предметом аналізу і засвоєння. У грі забарвлене спілкування дозволяло соціальному педагогу легко засвоїти уміння і навички етичної поведінки, удосконалити її форми, навчитися слухати, аналізувати та використовувати інформацію [1, с.202].

Провідним в організації навчально-виховного середовища курсів підвищення кваліфікації, на наш погляд, має бути метод кооперативної діяльності, який реалізовується в формі соціальних проектів. Цей метод надає можливість соціальним педагогам з різним рівнем професійної підготовки та досвідом роботи виявити соціальну активність, самостійність, організаторські здібності. Робота над темами проектів (наприклад, “Професійний імідж соціального педагога”, “Комунікативна культура соціального

педагога”, “Професійні ролі фахівця соціальної сфери”) сприяє розвитку таких умінь та навичок: здобувати та критично оцінювати інформацію, формувати власні судження та позицію; висловлювати, аргументувати та відстоювати власну точку зору з певних соціально-педагогічних проблем; ефективно спілкуватися, вести переговори, досягати компромісу; конструктивно розв’язувати конфліктні ситуації; оцінювати результати власної діяльності.

Як зазначають соціальні педагоги, дієвим під час навчання є освоєння та виконання психогімнастичних вправ, які вони можуть використовувати у власній професійній діяльності під час проведення соціально-педагогічних заходів. Психогімнастичні вправи на вираження думок і почуттів сприяють усвідомленню власних можливостей, здобуванню досвіду нестандартної поведінки. Такі вправи, на думку соціальних педагогів, згуртовують групу, поліпшують соціально-психологічну атмосферу, дозволяють зняти фізичне навантаження, вивільнити через рух емоційні реакції, об’єднати зусилля групи.

Підсумовуючи сказане, слід зазначити, що особливість навчання дорослих полягає в тому, що навчальна діяльність зорієнтована на використання освітнього замовлення різних категорій дорослих учнів. Специфіка цього замовлення варіюється від бажання отримати “будь-яку роботу” до орієнтації на “престижну роботу за фахом”, від навчання в рамках “чергового” підвищення кваліфікації та отримання державного документу, що є підставою для чергової атестації спеціалістів, до інтересів, пов’язаних із різними сферами особистісного розвитку. Активізація та розвиток особистісних функцій соціального педагога в процесі післядипломного навчання можливі через застосування інтерактивних методів навчання, завдяки яким відбувається не лише поглиблення предметно-практичних знань, а й оволодіння сучасними комунікативними технологіями та технологіями управління.

Література:

1. Гройсман А.П. Проблемы ролевой психологии / А.П. Гройсман // Психологические механизмы регуляции социального поведения. – М.: Наука, 1979. – С. 175-204.
2. Зубко А.М. Організація навчального процесу в системі підвищення кваліфікації педагогічних кадрів: Монографія. / А.М. Зубко. – Херсон: Айлант, 2006. – 124 с.
3. Ковтун В. Основні ідеї модульно-рейтингової технології навчання / В.Ковтун // Освіта і управління. – 1999 (2001). – Т.3. – Ч.4. – С. 104-106.
4. Скрипник М.І. Інтерактивні методи післядипломної освіти / М.І.Скрипник // Професійний розвиток педагогічних працівників: практична андрагогіка: Науково-методичний посібник [за заг.ред. В.І. Пуцова, Л.Я. Набоки] – К.: Видавничий дім “Букрек”, 2007. – С. 114-140.
5. Як стати майстерним педагогом: Навчально-методичний посібник [за заг.ред. Л.І.Даниленко]. – К.: ТОВ “Єтіс плюс”, 2007. – 184 с.

В статье раскрывается вопрос организации и осуществления обучения на курсах повышения квалификации. На примере обучения социальных педагогов указаны наиболее употребляемые интерактивные методы обучения, которые способствуют развитию профессиональной компетентности специалиста.

The article describes the problem of organization and realization of studying during the courses of teachers' promotion. On the example of studying of social pedagogues we characterize the most common interactive methods of studying which promote the development of professional competence of specialists.